

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської
сільської ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Самеах»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса – 2025

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 27 лютого 2025 року

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20-21 лютого 2025 року). Редколегія: І.А.Княжева,
Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва,
О.П.Ноздрова, І.С.Артемєєва, П.П.Кинєва. Одеса: Університет
Ушинського, 2025. 225 с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» Ірина Анатоліївна
Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри мовної
підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ
Євгенія Василівна Тягнирядно

Відповідальні редактори: кандидати педагогічних наук,
доценти, доценти кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д.Ушинського» Оксана Павлівна Ноздрова, Ірина Олександрівна
Бартенєва

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2025

© Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області, 2025

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква—Op Sameax», 2025

10. Т.В. Прокопенко Реалізація Стратегії збереження здоров'я підлітків в рамках проєкту «Психічне здоров'я - запорука гармонійного розвитку» в Нерубайському академічному ліцеї №1	74
11. Г.В.Рудоманенко Реалізація освітнього проєкту «Наші діти - майбутнє нашої держави» у початковій школі.....	84
12. Я.О. Ніколаєва Інноваційна діяльність педагога на уроках іноземної мови в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	93

СЕКЦІЯ: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

13. І.А. Княжева, Ю.Є.Крижановська Діяльнісний підхід до формування у дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до явищ суспільного життя.....	101
14.І.С.Артемьєва Професійна готовність майбутніх педагогів до здійснення суб'єкт-суб'єктної взаємодії: сутність феномену.....	107
15. О.П. Ноздрова, К.В.Ноздрова Правова пропаганда як основна сучасна форма правового виховання в умовах інформаційного розвитку українського суспільства.....	113
16. О.П.Ноздрова, Б.Ю.Шевченко Креативність як драйвер особистісної і професійної успішності майбутнього педагога.....	122
17. О.П.Ноздрова, О.В.Олещук Інновації у сучасній освіті – використання кейс-методів на уроках англійської мови.....	127
18. О.П. Ноздрова, В.В. Александрова Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови.....	133
19 О.П.Ноздрова, В.П.Бойко Застосування ігрових технологій навчання для розвитку зв'язного мовлення учнів початкової школи з мовленнєвим порушенням.....	138
20. Г.С. Прокопенко Інноваційні технології на уроках англійської мови як засіб оптимізації навчального	

Ніколаєва Яна Олександрівна,
вчитель іноземної мови
Нерубайського академічного ліцею №1
Нерубайської сільської ради, Одеського району Одеської
області

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Вступ. Забезпечення реалізації права дітей з обмеженими можливостями здоров'я на освіту є одним з найважливіших завдань державної політики не тільки в галузі освіти, а й області демографічного та соціально-економічного розвитку держави.

У сучасному суспільстві головною метою соціального розвитку є повага до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист і повну інтеграцію в соціум усіх верств населення, у тому числі й осіб із особливими освітніми потребами.

У соціально-педагогічній літературі висвітлено теоретичні положення, що розкривають різні аспекти проблеми інклюзії та соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема, особливості підготовки кадрів для освітнього інклюзивного середовища та їх діяльність в умовах масової школи (В.Бондар, В.Засенко, А.Колупаєва, С.Миронова, О.Хохліна, Т.Сак, В.Синьов, К.Островська, О.Таранченко, О.Федоренко, А.Шевцов, М.Шеремет тощо). Наукові дослідження вчених сьогодні покладені в основу структурування підготовки фахівців (спеціальних педагогів, вчителів закладів загальної середньої освіти тощо) до роботи в умовах інклюзії [3].

Інклюзія означає повне залучення дітей з обмеженими можливостями здоров'я в освітній процес; процес пошуку ефективних методів та форм навчання і виховання, які б задовольнили індивідуальні потреби усіх учнів; створення гнучкої системи освіти [2].

Виклад основного матеріалу. Сучасні підходи до освіти дітей з особливими потребами дозволяють розглядати спеціальну підготовку майбутнього педагога як невід’ємну складову освітнього простору. Важливою умовою підготовки майбутнього педагога стає комплекс спеціальних психолого-педагогічних, анатомо-фізіологічних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, стратегій і тактики поведінки, стереотипів й установок, які дозволяють запроваджувати й використовувати ефективні педагогічні технології навчання й виховання різних категорій дітей із освітніми особливими потребами.

В умовах запровадження інклюзивної освіти особливу, іноді нову для себе роль, має виконувати педагог. Адже успішність усього освітнього процесу буде залежати від його можливості адаптуватися до нових вимог та особливостей, від здатності й бажання зробити свій власний, індивідуальний внесок у здійснення педагогічного процесу, його розвиток і вдосконалення. Особливу роль у готовності педагога до інклюзивної освіти відіграють його професійно значущі психологічні якості [4].

Готовність до інклюзивного процесу полягає не лише у наявності нового методичного матеріалу, матеріальної бази, а й у моральній, психологічній готовності педагога до роботи із дітьми з особливими освітніми потребами.

Вагомого значення набуває і особистісна готовність майбутнього педагога до роботи в інклюзивному закладі. Тому важливо, щоб вони адекватно ставились до педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Плануючи діяльність на уроці іноземної мови вчитель повинен враховувати не лише проблеми засвоєння навчального матеріалу, але й проблеми соціалізації й врегулювання емоційних станів дитини з особливими освітніми потребами.

Найуніверсальніші форми на сьогодні – це інноваційні технології, інтерактивні методи навчання. Тому актуальними

для інклюзивного навчання серед інтерактивних методів є імітаційні, а саме:

- робота в малих групах – найпростіша форма, що належить до інтерактивного навчання. Ця робота в парах, що дозволяє учням набути навичок співробітництва, оволодіти уміннями висловлюватись та активно слухати;
- дидактичні ігри, наприклад, для учнів початкової школи під час вивчення англійського алфавіту:

1) «Знайди пару» - учні до карток з друкованими буквами добирають відповідні рукописні літери; називають букви, звуки, які вони позначають, складають з ними слова.

2) «Незнайко» - один учень читає, а інший виправляє допущені помилки.

3) «Вовк і заєць» - один учень починає читати текст, другий вступає після нього, як перший дійде до крапки, й намагається його догнати.

4) Метод «Мікрофон» надає можливість кожному учневі щось сказати, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлювати свою думку(правила проведення такі: говорити має тільки той, у кого «символічний» мікрофон (відповіді не коментуються і не оцінюються; коли хтось висловлюється, то інші не можуть говорити або викрикувати з місця).

У дослідженні хочемо зазначити про проведення інтегрованих уроків з іноземної мови та, наприклад, з зарубіжної літератури та мистецтва, адже інтегроване навчання в інклюзивних класах дає змогу дітям краще зрозуміти матеріал, підвищує їхню мотивацію до отримання знань, адже допомагає побачити зв'язки між різними предметами..

Але, під час розроблення інтегрованого уроку для інклюзивного класу варто зважати на певні особливості:

1) діти з ООП можуть сприймати інформацію повільніше та менш ефективно, ніж їхні однолітки, а також мати труднощі з концентрацією уваги тривалий час та обробкою інформації;

2) майже у всіх дітей з ООП знижена цілісність сприйняття, тому краще не розміщувати на одному слайді більш як три картинки;

3) у дітей з ООП часто знижена слухо-мовленнєва пам'ять, тому підпункти виконання завдання краще проговорювати;

4) словесно-логічне мислення може бути недостатньо розвиненим, тому варто додатково пояснювати й закріплювати матеріал зоровими схемами;

5) нестійка емоційно-вольова сфера дає швидкий запал до виконання і швидке згасання цікавості до завдання на пів шляху, тому важливими є словесне заохочення та різні візуальні способи (гіфки, смайлики як реакція на онлайн-уроці на відповіді та активність дитини);

6) наприклад, під час дистанційного навчання дуже важливим є психологічне розвантаження дітей (перерви в роботі, перемикання уваги);

7) у дітей з ООП часто є супутні фізичні порушення (зору, слуху, постави), які вчитель має враховувати на етапі підготовки до уроку (збільшений шрифт презентації, яскраві картинки, аудіоматеріали до теми, зменшений час сидіння за комп'ютером) тощо [4].

Отже, на уроках в інклюзивних класах варто використовувати різні методи й прийоми подачі інформації, наприклад, наочні посібники, інтерактивні технології, практичні завдання, методи візуалізації, асоціацій, розбивати складне завдання на простіші кроки.

Перед тим, як проводити інтегрований урок, важливо виважено і ґрунтовно до нього підготуватися, виокремити такі етапи:

1. Перший крок – чітко визначення того, що ви хочете досягти завдяки інтегрованому уроку, які навчальні цілі ви ставите перед учнями;

2. Далі варто обрати предмети, які об'єднуються на цьому уроці й визначити, які конкретні теми чи аспекти із цих предметів будуть поєднані;

3. Згодом потрібно розробити докладний план уроку, послідовність дій та матеріалів, які використовуватимуться. Дібрати необхідні матеріали, підручники, додаткові джерела, презентації, вправи;

4. Визначити запитання для обговорення та інші методи стимулювання активності учнів;

5. Наприкінці важливим етапом є розроблення оцінювання досягнень (тестування, проєкти, публічні виступи, самостійна робота тощо);

6. Також важливо провести рефлексію, щоби зрозуміти, як учні зрозуміли навчальний матеріал [3].

Наприклад, проведення інтегрованого уроку із зарубіжної літератури, англійської мови та мистецтва в 5 класі під час вивчення поезії Джона Кітса “Про коника та цвіркуна”.

Так, під час вивчення цієї поезії показували відео, аби діти могли послухати звуки, які видають ці комахи, поспостерігати за ними в природі, знайти спільні та відмінні риси коника і цвіркуна; добирали індивідуальні завдання для проєктів дітей з ООП.

Водночас вчили сприймати й розуміти ліричний твір, особливості віршової мови, допомагали визначати ключове в прочитаному художньому тексті.

Для дітей з особливими освітніми потребами розбивали складне завдання на простіші кроки, це давало можливість прочитати поезію більш повільно, вдумливо, більшу кількість разів, якщо дитина цього потребувала, підтримуючи навідними запитаннями. Також спрямовували учня до розповіді про емоційний стан під впливом прочитаного твору, характеристики персонажів, розпізнавання та використання виражальних засобів.

Розглядали з учнями поезію в оригіналі та робили лінгвостилістичний аналіз. Наприклад, проаналізувати прикметники, які описують англійський пейзаж (the hot sun – спекотне сонце, cooling trees – дерева, що дають прохолоду, grassy hills – пагорби, вкриті травою).

Мистецький аспект - малювали картини або ж підбирали світлини, які діти уявляли під час читання.

Такий інтегрований урок зарубіжної літератури, англійської мови разом із мистецтвом через призму природи дав можливість дитині ширше дивитися на світ та сприймати культурний і мистецький контекст.

Водночас вчителі мають пам'ятати, що діти з ООП можуть по-різному реагувати під час заняття. Але реакція дитини на самих педагогів не завжди є наслідком вчительської поведінки чи манери викладання (дитина може бути метеозалежна, або навіть не усвідомлює що саме її подразнює).

Тому, ставлення педагога до дитини має бути доброзичливим і з повагою, але ніякого “загравання” з дитиною. Для більшості дітей з ООП поняття субординації не зрозуміле, тож спілкуванню на рівні дорослий–дитина, вчитель–учень потрібно навчати.

Наведемо зразки вправ на уроках англійської мови для дітей з особливими освітніми потребами, які вимагали індивідуального підходу, адаптації матеріалів та використання спеціальних вправ для розвитку мовних навичок і підтримки інклюзивного середовища. Ось основні типи вправ і завдань, які ми використовували:

1. Сенсорні вправи: допомагали дітям краще засвоювати інформацію через відчуття та рух.

Наприклад: використання карток з різними текстурами для вивчення нових слів (наприклад, гладке або шорстке для слів "smooth" і "rough").

2. Вправи на координацію рухів і мовлення: активували фізичні дії для кращого розуміння та запам'ятовування.

Наприклад: вимова простих слів або фраз під час виконання певних рухів (наприклад, стрибки під час повторення лексики).

3. Візуальні вправи: фокусувалися на використанні візуальних матеріалів, щоб покращити розуміння та пам'ять.

Наприклад: гра у «вкажи на картинку», де учні показували на предмет, коли чули слово, що його позначало.

4. Аудіальні вправи: покращували слухове сприйняття за допомогою прослуховування простих історій або діалогів.

Наприклад: слухання аудіокниг із простими реченнями, після чого діти повинні були відповісти на прості запитання.

5. Розмовні вправи: націлені були на розвиток усного мовлення через прості діалоги та рольові ігри.

Наприклад: рольова гра «Магазин», де діти повторювали фрази, пов'язані з покупками («How much is this?»).

6. Ігрові вправи: спрямовані були на зниження стресу і стимулювання інтересу до навчання через гру.

Наприклад: «Вгадай слово» - один учень описував слово без його називання, а інші намагалися його вгадати.

7. Вправи на розвиток дрібної моторики: допомагали дітям, у яких були труднощі з написанням або координацією рук.

Наприклад: написання літер або слів за допомогою пальця по піску або іншим матеріалам.

Приклади завдань:

1. Картки з лексикою: завдання – розкласти картки з малюнками відповідно до слів, які читає вчитель.

2. Вивчення кольорів через мистецтво: завдання - назвати колір, який дитина використовує для малювання, повторити фразу типу "This is blue."

3. Групові завдання з простими реченнями: завдання - діти по черзі створюють речення, додаючи одне слово. Це допомагає покращити комунікативні навички та працювати в команді.

4. Інтерактивні завдання: завдання - використання інтерактивної дошки для вибору правильного зображення після прослуховування речення. Наприклад, після фрази «The cat is under the table», дитина повинна вибрати правильну картинку.

Висновки. Упровадження інклюзії в освітню практику вимагає від педагога змінювати особистісну психологію і

професійну готовність здійснювати педагогічну діяльність, прийняти й усвідомити нову освітню парадигму, нові способи організації освітнього процесу, розробку навчально-методичного забезпечення, опанувати сучасні методики диференційованого й особистісно орієнтованого викладання.

Інклюзивна освіта пов'язана зі змінами на ціннісному, моральному рівні. Проблеми її організації в сучасній освіті пов'язані з тим, що школа орієнтована на дітей, здатних рухатися в темпі, передбаченому стандартною програмою. Інклюзивна освіта спирається на ідеологію, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, забезпечує однакове ставлення до всіх людей

У системі традиційних занять урок, побудований на особистісно-орієнтованій взаємодії, є найсучаснішим і оптимальнішим у навчально-виховному процесі з учнями з особливими потребами, тому що він передбачає врахування індивідуально визначеного підходу до кожного учасника, стимулює пізнавальну активність, визначає шлях для здобуття ґрунтовних знань, умінь і навичок.

Література

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. № 2. (70). С.7-18.
2. Мартинчук О.В. Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя початкової школи в умовах інклюзивного навчання. Київ : Освіта, 2017. С.45-48.
3. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ. ТОВ. «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
4. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ», 2019. 264 с.

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Одеса, 20-21 лютого 2025 року

Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова,
О. А. Галіцан, І.О. Бартенєва, О.П.Ноздрова, І.С.Артемьєва,
П.П.Кинєва.

Віддруковано з оригінал-макету
Підп. до друку 03.03.2025. Формат 60 \90\16
Папір офсетний. Друк різнографічний. Обсяг вид. арк. 1,5
Тираж 100 прим. Зак. №194
Віддруковано в копіривальному центрі «Магістр»
м.Одеса, вул.Мечнікова,36, тел. +38(063)890-82-36
Свідоцтво про реєстрацію №2670316784 від 30.12.2022 р.